

Idrætshalanlæg i Danmark

Tilstand og behov for økonomi til reovering

Resultatet af spørgeskemaundersøgelse blandt halinspektører i Danmark

September 2008

INDHOLDSFORTEGNELSE		Side
1	BAGGRUND	3
2	MATERIALE OG METODE	3
2.1	Besvarelser	3
2.2	Besøg på udvalgte halanlæg	5
3	RESULTATER	5
3.1	Antal halanlæg og -bygninger	5
3.2	Bruttoetageareal og bebygget areal	7
3.3	Vurdering af behov for midler til renovering	7
3.4	Vurdering af halanlæggenes generelle tilstand	17
3.5	Tilstand af de enkelte bygninger/bygningsdele	18
3.6	Planer for vedligehold og modernisering	22
4	OPSAMLING	23

I BAGGRUND

Lokale- og Anlægsfonden har bedt Grontmij | Carl Bro om gennemførelse af en spørgeskemaundersøgelse blandt halinspektørerne i Danmark. Ønsket har været at skabe et samlet groft overblik over halanlæggenes tilstand og det samlede behov for økonomi til reovering af anlæggene. Lokale- og Anlægsfonden havde forinden haft kontakt med Halinspektørforeningen i Danmark, der dækker et bredt udsnit af idrætshallerne i Danmark. Foreningen medlemmer skønnedes at have et godt indblik i idrætshallernes drift og tilstand. Foreningen tilbød hjælp med fremskaffelse af e-mailadresser på medlemmerne til brug for undersøgelsen.

For at kunne udforme og afgrænse spørgsmålene har det været ønsket at inddrage byggeteknisk ekspertise. Denne ekspertise er også benyttet til vurdering af, hvorvidt halinspektørernes angivelser svarer til de vurderinger, byggetekniske eksperter ville give ved vurdering af halanlæggenes.

2 MATERIALE OG METODE

Undersøgelsen er foretaget blandt medlemmer af Halinspektørforeningen i Danmark. Fra foreningen blev leveret e-mailadresser på 374 medlemmer. Foreningen leverede postadresser på de resterende medlemmer af foreningen.

Efter test af forståeligheden blandt 10 udvalgte halinspektører blev der :

- 11. april 2008 udsendt 374 elektroniske skemaer fra Grontmij | Carl Bro.
- 27. april 2008 rykket elektronisk 1. gang
- 5. maj 2008 rykket elektronisk 2. gang
- 14. april 2008 udsendt 174 papirskemaer fra Lokale- og Anlægsfonden
- 23. april 2008 rykket skriftligt
- 6. – 9. maj 2008 rykket telefonisk
- 16. maj undersøgelsen lukket

Efter modtagelse af svarene blev 3 idrætsanlæg gennemgået fysisk for at vurdere, i hvilken grad der er overensstemmelse mellem besvarelsene i spørgeskemaet og de konkrete bygningsmæssige forhold, der er spurgt til i undersøgelsen.

2.1 Besvarelser

Af de 374 udsendte elektroniske skemaer kunne de 33 ikke afleveres (fejl i e-mailadressen, forældede e-mail adresser).

Blandt de resterende 341 blev

- 117 besvaret fuldt ud
- 102 har åbnet det elektroniske skema, men ikke fuldendt og afsendt skemaet (disse er ikke medregnet i opgørelsen)

Svarprocent på den elektroniske undersøgelse: $117/(374 - 33)$ er 34.

Af de 174 udsendte papirskemaer (heraf de 33, som ikke kunne sendes elektronisk) er:

- 43 besvaret fuldt ud,
- besvaret delvist (ikke medregnet i undersøgelsen)

Svarprocent på papirundersøgelsen: 43/174 dvs. 25.

Samlet svarprocent for undersøgelsen: 160/(341+174) er 31.

Den samlede svarprocent vurderes at være ret lav – det havde været ønskeligt med mindst 50 % besvarelse af hensyn til vurdering af hvorvidt resultaterne er repræsentative for medlemmernes besvarelser.

17 af de, der ikke har svaret, har sendt en mail om, hvorfor de ikke vil / kan svare. Årsagerne er typiske:

- Nyt job uden for "branchen"
- Sygdom
- Manglende indsigt i teknik og økonomi, da dette ligger i den kommunale forvaltning
- Ikke en idrætshal (men f.eks. en bankohal eller et kulturcenter)
- Kun en svømmehal
- I samme hal har flere ansatte fået skemaet, men de har valgt, at kun en af dem svarer
- Manglende adgang til oplysninger

Grontmij | Carl Bro har efterfølgende rettet telefonisk henvendelse til halinspektører, der ikke har svaret, og det viste at:

- 5 ud af 6 havde været i tidspres grundet andre opgaver og derfor nedprioriteret besvarelsen.
- 1 ud af 6 havde bare ikke fået svaret.

Vurdering af resultater vedrørende behov for økonomi til renovering

Med udgangspunkt i halinspektørernes samlede besvarelser, er der foretaget et skøn over de samlede udgifter til renovering af idrætshalanlæggene i Danmark. Skønnet er foretaget ud fra det samlede antal haller i Danmark indenfor de undersøgte haltyper i forhold til det tilsvarende antal haller, som halinspektørerne tilsammen har ansvar for.

Der er i den samlede vurdering af økonomisk behov foretaget justeringer af de beløbsintervaller, som halinspektørernes besvarelser resulterer i. Disse justeringer er foretaget med udgangspunkt i besvarelserne fra hvert af områderne, fra bygningsgennemgangene og Grontmij | Carl Bros øvrige erfaringer fra tilstandsvurdering og renovering af forskellige halanlæg – se de enkelte afsnit og kap. 4. Opsamling.

2.2 Besøg på udvalgte halanlæg

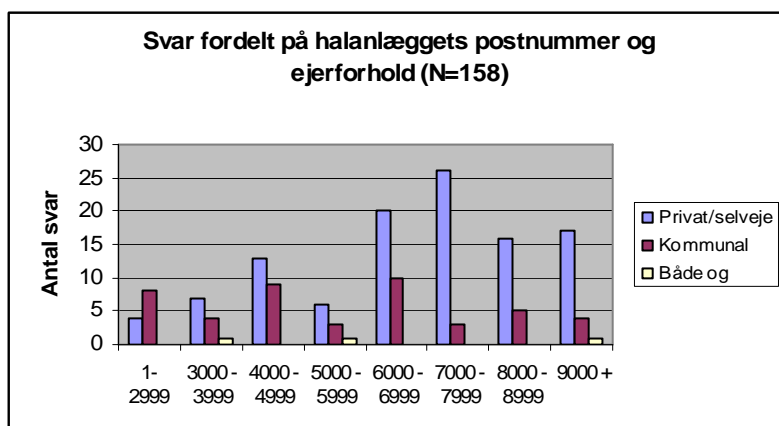
Der blev udvalgt tre halanlæg, som blev besøgt med henblik på at tjekke besvarelsene. Disse blev udvalgt, da de første ca. 20 % af besvarelsene var modtaget. Det ene halanlæg er udvalgt, fordi der er brugt mange penge de sidste 5 år, og tilstanden er rimelig god, men det ligger i toppen af behovet for istandsættelse i forhold til de andre anlæg. Det andet halanlæg blev udvalgt, fordi de tidligere ikke har brugt ret mange penge til vedligeholdelse pr. m² og ligger generelt under middel i behovet for istandsættelse i forhold til de andre anlæg. Det tredje er udvalgt, fordi det er selvejende/privat.

Generelt er de tre besvarelser fyldestgørende og svarende til de faktiske forhold på halanlæggene. Der var dog et par enkelte ting, som bør nævnes:

Ingen af disse halinspektører kendte tilstanden på ledninger i jord, kloak m.m. Der var dog ingen visuelle problemer/skader på disse. Dette er også i overensstemmelse med vores erfaringer, det vurderes derfor, at der generelt i undersøgelsen ligger en overset udgift på dette område. Der var et af halanlæggene, hvor der manglede HPFI, og som ikke var bekendt med, at det er et lovkrav efter den 1. juli 2008. Da dette er et nyt lovkrav, må det forventes, at dette ikke vil være det eneste halanlæg, der står i denne situation. Det har vi erfaring fra tidligere tilfælde i forbindelse med indførelse af ny lovgivning.

3 RESULTATER

Halanlæggene, som 160 halinspektører har ansvar for, fordeler sig på postnumre som på figuren nedenfor. Det ses, at der er besvarelser fra alle landsdele. Der er dog overvægt af besvarelser fra Jylland (postnumre 6000+), når det gælder de private/selvejende halanlæg. De kommunale anlæg er samlet ringere repræsenteret, men fordeler sig til gengæld jævnt over hele landet.

3.1 Antal halanlæg og -bygninger

De enkelte halinspektører kan have ansvar for et eller flere halanlæg – en enkelt af respondenterne har ansvar for 5 anlæg. I alt har de 160 halinspektører tilsammen angivet at have ansvar for 230 halanlæg. Af de 230 anlæg er de 155 selvejende/private og de 75 kommunale.

Hvor mange halanlæg har du ansvar for?	Procent	Antal svar	Antal halanlæg i alt	Selvejende/ privat	Kommunal
1	74	119	119	155	75
2	15	24	48		
3	4	6	18		
4	6	10	40		
5	1	1	5		
Total	100 %	160	230		

Halanlæggene består af forskellige antal og kombinationer af haller, gymnastiklokaler, svømmefaciliteter m.m. Samlet har halinspektørerne ansvar for i alt 521 haller fordelt på følgende typer:

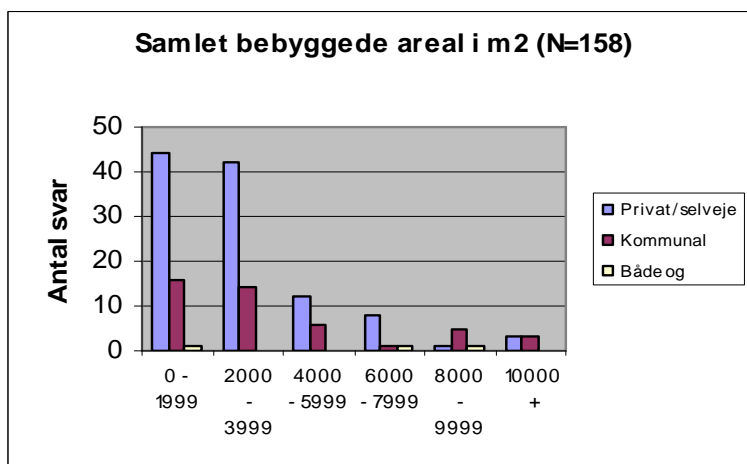
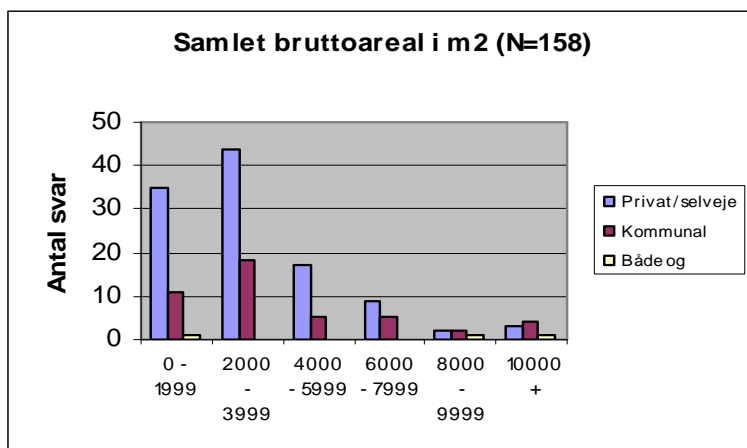
Antal haller og fordeling på type	Antal
Ildrætshaller over 800 m ² , antal:	255
Ildrætslokaler og gymnastiksale 300 m ² - 799 m ²	74
Ildrætslokaler/gymnastiksale under 300 m ²	114
Svømmehaller min. 25 m bassin	61
Svømmehaller under 25 m	16
Skøjtehaller	1
Antal haller/ enheder i alt	521

Det samlede antal haller repræsenteret i undersøgelsen er ifølge halinspektørerne i alt 521. Lokale- og Anlægsfondens facilitetsstatistik for de tilsvarende haller udgør i alt ca. 4900 haller altså ca. 10 gange så mange, som undersøgelsen dækker.

Det er ikke muligt at opgøre typer af haller efter private/selvejende og kommunale, da der ved valg af metode har været lagt vægt på, at undersøgelsen var en "grov" undersøgelse og at halinspektørerne ikke skulle have arbejde med at give en række oplysninger for hver haltype. De enkelte halinspektører kun er blevet spurgt om det samlede antal af forskellige typer haller, som de har ansvar for – også selv om de har ansvar for flere halanlæg.

3.2 Bruttoetageareal og bebygget areal

Halinspektørerne har opgivet tal for dels det samlede bebyggede areal og det samlede bruttoareal for anlægget/anlæggene. Resultaterne er opdelt i private/selvejende halanlæg og kommunale anlæg. 3 halinspektører har ansvar for flere anlæg, der består af både kommunale og selvejende/private anlæg, og er trukket ud for sig.

3.3 Vurdering af behov for midler til renovering

For at få et billede af det samlede behov for økonomi til renovering af idrætshallerne blev deltagerne bedt om at skønne omkostningerne til renovering på forskellige bygningsdele indenfor 6 beløbskategorier. Det var muligt at angive særligt store, specifikke beløb som supplement til svarkategoriernes beløbsrammer. En første beregning af det samlede behov blev foretaget ved at tage udgangspunkt i middelværdien for hver af svarkategoriernes beløbsrammer og multiplicere disse med antal svar i hver af kategorierne. Desuden blev medregnet de beløb, som var angivet i kategorien > 3 mio. kr.

Halinspektørernes vurdering af behov for udgifter til renovering fremgår af nedenstående tabeller. De 160 halinspektørers angivelser viser efter denne metode et samlet skønnet behov for ca. ½ milliard kr. (**547.200.000 kr.**) for de undersøgte halanlæg.

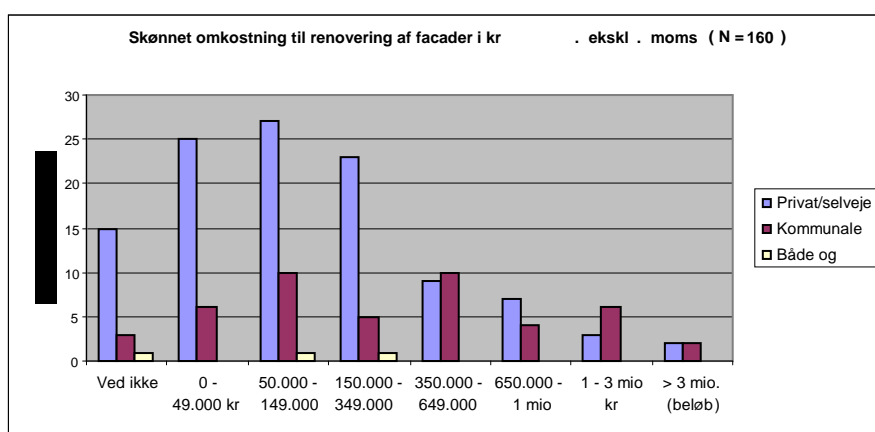
Beløbene er fordelt efter, om halanlæggene er private/selvejende eller kommunale. Svar fra halinspektørerne, der er ansvarlige for både private og kommunale halanlæg, er opført under ”både og”.

Samlet beløb i alt	Privat/selveje	Kommunale	Både og
542.200.000	300.925.000	224.200.000	17.075.000

Den samlede opgørelse af halinspektørernes angivne behov for økonomiske midler er baseret på sammentælling af oplysninger om behov for økonomi til reovering af forskellige bygningsdele og fremgår af tabeller og figurer nedenfor.

Reovering facader, vurdering af udgift i kr. ekskl. moms										
Svarkategori	Beregnet værdi	Antal	Procent	Samlet beløb	Privat/selveje	Privat/selveje	Kommunale	Kommunale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	19	11,9	0	15	0	3	0	1	0
0 – 49.000	25.000	31	19,4	775.000	25	625.000	6	150.000	0	0
50.000 - 149.000	100.000	38	23,8	3.800.000	27	2.700.000	10	1.000.000	1	0
150.000 – 349.000	250.000	29	18,1	7.250.000	23	5.750.000	5	1.250.000	1	250.000
350.000 – 649.000	500.000	19	11,9	9.500.000	9	4.500.000	10	5.000.000	0	0
650.000 - 1 mio.	825.000	11	6,9	9.075.000	7	5.775.000	4	3.300.000	0	0
1 - 3 mio.	2.000.000	9	5,6	18.000.000	3	6.000.000	6	12.000.000	0	0
	Total	156	97,5							
> 3 mio.	Andre beløb	4(2)*	2,5	16.200.000	2	9.300.000	2	7.000.000	0	
Total		160	100	64.600.000	111	34.650.000	46	29.700.000	3	250.000

* Tallet i parentes angiver det antal af besvarelserne i kategorien, der er opgivet som eksakt beløb – de øvrige er indregnet med 3 mio. kr.

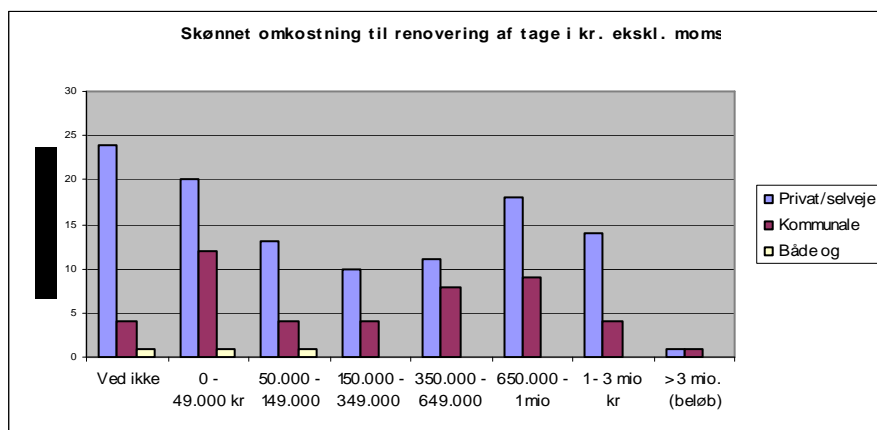

I forhold til, at halvdelen af halinspektørerne vurderer de udvendige facaders tilstand som ringe eller meget ringe, burde væsentligt flere besvarelser ligge i intervallet 350.000 – 649.000 kr. (se side 18)

Ved justering herfor skønnes omkostningerne til renovering af facader at være af størrelsesorden 59 – 114 mio. kr. for de undersøgte halanlæg.

Renovering af tage, vurdering af udgift										
Svarkategori	Midl.værdi	Antal	Procent	Samlet beløb	Privat/selveje	Privat/selveje	Kommunale	Kommunale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	29	18,1	0	24	0	4	0	1	0
0 - 49.000	25.000	33	20,6	825.000	20	500.000	12	300.000	1	25.000
50.000 - 149.000	100.000	18	11,3	1.800.000	13	1.300.000	4	400.000	1	100.000
150.000 - 349.000	250.000	14	8,8	3.500.000	10	2.500.000	4	1.000.000	0	0
350.000 - 649.000	500.000	19	11,9	9.500.000	11	5.500.000	8	4.000.000	0	0
650.000 - 1 mio.	825.000	27	16,9	22.275.000	18	14.850.000	9	7.425.000	0	0
1 - 3 mio.	2.000.000	18	11,3	36.000.000	14	28.000.000	4	8.000.000	0	0
	Total	158	98,8							
> 3 mio.	Andre beløb	2(0)*	1,3	6.000.000	1	3.000.000	1	3.000.000	0	0
Total		160	100	79.900.000	111	55.650.000	46	24.125.000	3	125.000

* Tallet i parentes angiver det antal af besvarelserne i kategorien, der er opgivet som eksakt beløb – de øvrige er indregnet med 3 mio. kr.

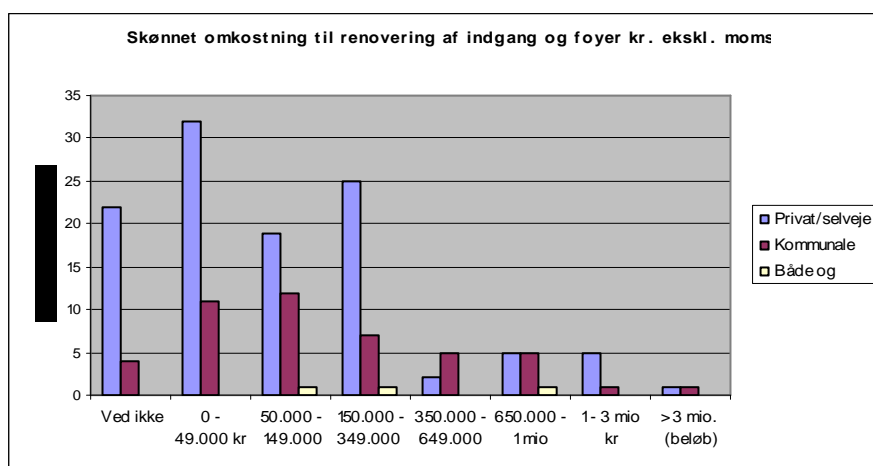

Tyngden af besvarelserne vurderes til at ligge lavt. Vi vurderer, at tyngden normalt ligger i området 50.000-349.000 kr. Dette kan skyldes kommunernes forskellige måde at forvalte økonomien på – fx, at ekstrabevillinger medregnes i beløb til almindelig løbende vedligeholdelse.

Omkostninger til renovering af tage skønnes at være 65 – 137 mio. kr.

Renovering af indgang og foyer, vurdering af udgift										
Svarkategori	Midl. værdi	Antal	Procent	Samlet beløb	Privat/Selveje	Privat/Selveje	Kommunale	Kommunale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	26	16,3	0	22	0	4	0	0	0
0 - 49.000	25.000	43	26,9	1.075.000	32	800.000	11	275.000	0	0
50.000 - 149.000	100.000	32	20,0	3.200.000	19	1.900.000	12	1.200.000	1	100.000
150.000 - 349.000	250.000	33	20,6	8.250.000	25	6.250.000	7	1.750.000	1	250.000
350.000 - 649.000	500.000	7	4,4	3.500.000	2	1.000.000	5	2.500.000	0	0
650.000 - 1 mio.	825.000	11	6,9	9.075.000	5	4.125.000	5	4.125.000	1	825.000
1 - 3 mio.	2.000.000	6	3,8	12.000.000	5	10.000.000	1	2.000.000	0	0
	Total	158	98,8							
> 3 mio.	Andre beløb	2(1)*	1,3	10.000.000	1	3.000.000	1	7.000.000	0	0
Total		160	100	47.100.000	111	27.075.000	46	18.850.000	3	1.175.000

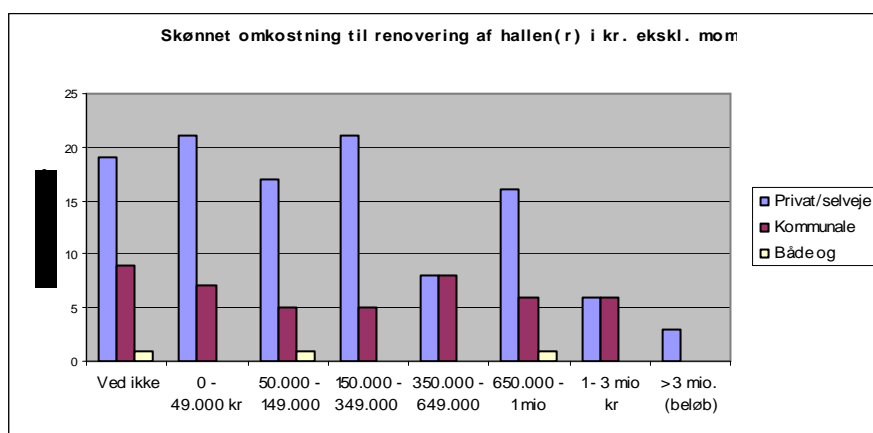
* Tallet i parentes angiver det antal af besvarelserne i kategorien, der er opgivet som eksakt beløb – de øvrige er indregnet med 3 mio. kr.

Omkostninger til renovering af indgange og foyer skønnes at udgøre 38 - 79 mio. kr.

Renovering af hallen, vurdering af udgift (ej svømmehal)										
Svarkategori	Midl.værdi	Antal	Procent	Samlet beløb	Privat/selveje	Privat/selveje	Kommunale	Kommunale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	29	18,1	0	19	0	9		1	0
0 - 49.000	25.000	28	17,5	700.000	21	525.000	7	175.000	0	0
50.000 - 149.000	100.000	23	14,4	2.300.000	17	1.700.000	5	500.000	1	100.000
150.000 - 349.000	250.000	26	16,3	6.500.000	21	5.250.000	5	1.250.000	0	0
350.000 - 649.000	500.000	16	10,0	8.000.000	8	4.000.000	8	4.000.000	0	0
650.000 - 1 mio.	825.000	23	14,4	18.975.000	16	13.200.000	6	4.950.000	1	825.000
1 - 3 mio.	2.000.000	12	7,5	24.000.000	6	12.000.000	6	12.000.000	0	0
	Total	157	98,1							
> 3 mio.	Andre beløb	3(1)*	1,9	11.000.000	3	11.000.000	0	0	0	0
Total		160	100	71.475.000	111	57.675.000	46	22.875.000	3	925.000

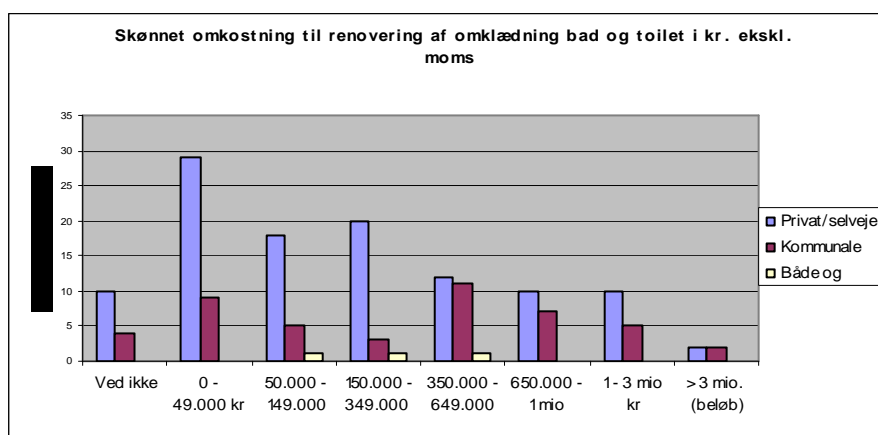
* Tallet i parentes angiver det antal af besvarelserne i kategorien, der er opgivet som eksakt beløb – de øvrige er indregnet med 3 mio. kr.

Samlet skønnes udgifter til indvendig renovering af hallerne at være 58 – 117 mio. kr.

Renovering Omlædning, bad, toilet, vurdering af udgift										
Svarkategori	Midl.værdi	An-tal	Pro-cent	Samlet beløb	Privat/selveje	Privat/selveje	Kommu-nale	Kommu-Nale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	14	8,8	0	10	0	4	0	0	0
0 - 49.000	25.000	38	23,8	950.000	29	725.000	9	225.000	0	0
50.000 - 149.000	100.000	24	15,0	2.400.000	18	1.800.000	5	500.000	1	100.000
150.000 - 349.000	250.000	24	15,0	6.000.000	20	5.000.000	3	750.000	1	250.000
350.000 - 649.000	500.000	24	15,0	12.000.000	12	6.000.000	11	5.500.000	1	500.000
650.000 - 1 mio.	825.000	17	10,6	14.025.000	10	8.250.000	7	5.775.000	0	0
1 - 3 mio.	2.000.000	15	9,4	30.000.000	10	20.000.000	5	10.000.000	0	0
	Total	156	97,5							
> 3 mio.	Andre beløb	4(3)*	2,5	20.250.000	2	7.000.000	2	13.250.000	0	0
Total		160	100	85.625.000	111	48.775.000	46	36.000.000	3	850.000

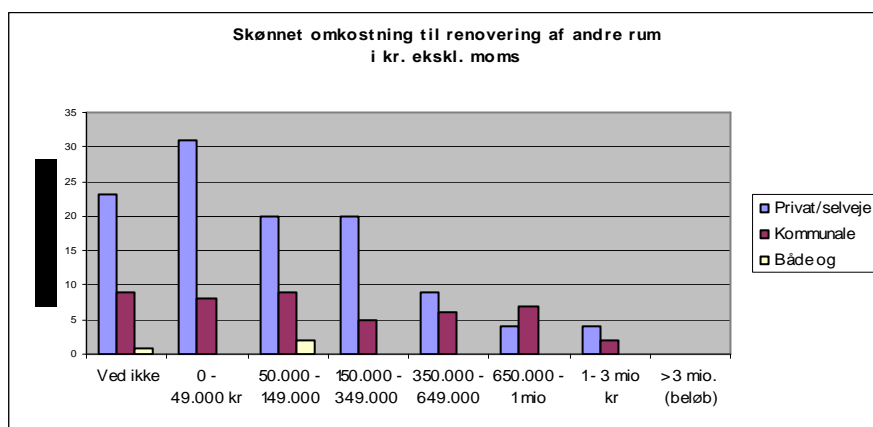
* Tallet i parentes angiver det antal af besvarelserne i kategorien, der er opgivet som eksakt beløb – de øvrige er indregnet med 3 mio. kr.

Det vurderes, at generelt nedtones udgifter til renovering af omlædningsrum i forhold til andre rum, fx foyer m.m. Det er vores vurdering, at der ligger større udgifter gemt i disse rum, fordi der normalt kun udføres afhjælpning og ikke modernisering af rummene. Det skønnes, at der burde være flere vurderinger i området 350.000 kr. – 1 mio kr.

Justeret herfor skønnes behov for udgifter til renovering af omlædnings- og badeforhold at være 76 – 143 mio. kr.

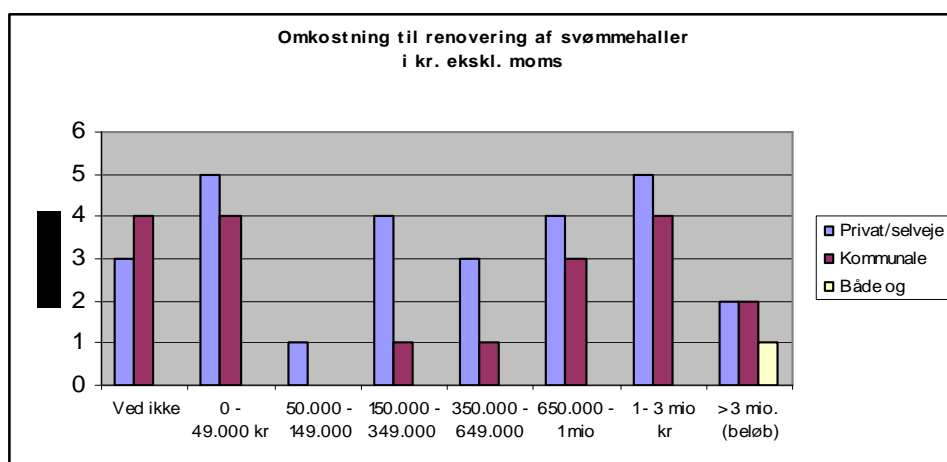
Renovering af andre rum, vurdering af udgift										
Swarkategori	Midl.værdi	Antal	Pro cent	Samlet beløb	Privat/ selveje	Privat/ selveje	Kommu- nale	Kommu- nale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	33	20,6	0	23	0	9	0	1	0
0 - 49.000	25.000	39	24,4	975.000	31	775.000	8	200.000	0	0
50.000 - 149.000	100.000	31	19,4	3.100.000	20	2.000.000	9	900.000	2	200.000
150.000 - 349.000	250.000	25	15,6	6.250.000	20	5.000.000	5	1.250.000	0	0
350.000 - 649.000	500.000	15	9,4	7.500.000	9	4.500.000	6	3.000.000	0	0
650.000 - 1 mio.	825.000	11	6,9	9.075.000	4	3.300.000	7	5.775.000	0	0
1 - 3 mio.	2.000.000	6	3,8	12.000.000	4	8.000.000	2	4.000.000	0	0
	Total	160	100,0							
> 3 mio. (beløb)	Andre beløb	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total				38.900.000	111	23.575.000	46	15.125.000	3	200.000

Behov for økonomi til renovering af andre rum f.eks. teknikrum, lokaler til administration m.v. skønnes at være af størrelsesorden 30 – 68 mio. kr.

Renovering af svømmehal, vurdering af udgift (47 har svømmehal)										
Svarkategori	Midl.værdi	Antal	Procent	Samlet beløb	Privat/selveje	Privat/selveje	Kommunale	Kommunale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	7	14,9	0	3	0	4	0	0	0
0 - 49.000	25.000	9	19,1	225.000	5	125.000	4	100.000	0	0
50.000 - 149.000	100.000	1	2,1	100.000	1	100.000	0	0	0	0
150.000 - 349.000	250.000	5	10,6	1.250.000	4	1.000.000	1	250.000	0	0
350.000 - 649.000	500.000	4	8,5	2.000.000	3	1.500.000	1	500.000	0	0
650.000 - 1 mio.	825.000	7	14,9	5.775.000	4	3.300.000	3	2.475.000	0	0
1 - 3 mio.	2.000.000	9	19,1	18.000.000	5	10.000.000	4	8.000.000	0	0
	Total	42	89,4							
> 3 mio.	Andre beløb	5(3)*	10,6	65.300.000	2	10.300.000	2	45.000.000	1	10.000.000
Total		47	100,0	92.650.000	27	26.325.000	19	56.325.000	1	10.000.000

* Tallet i parentes angiver det antal af besvarelserne i kategorien, der er opgivet som eksakt beløb – de øvrige er indregnet med 3 mio. kr.

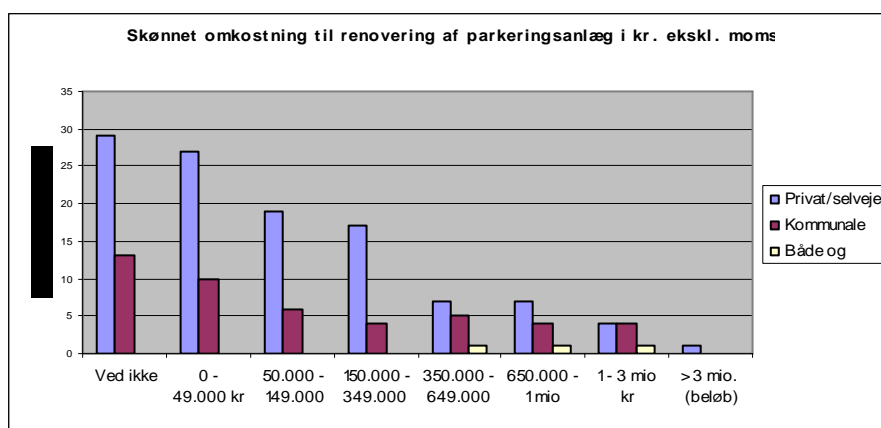

Det er tydeligt, at usikkerheden omkring udgifter til renovering af svømmehaller er stor, idet 7 ud af 47, der har svømmehal har angivet "ved ikke". Vi vurderer at de oplyste beløb til renovering af svømmehaller er sat meget lavt. Det er kun 5, som har angivet højere beløb end 3 mio. kr. til renovering af svømmehaller. I Grontmij | Carl Bro har vi erfaring for, at for 3 mio. kr. ikke er tilstrækkeligt til renovering af svømmehaller, hvor der typisk er skader i selve bassinerne. Generelt skønnes der behov for minimum 12 – 18 mio. kr. til renovering af svømmehaller til det mest nødtørftige – altså ikke en gennemgående renovering. Besvarelserne i kategorien 0 – 49.000 kr. skønnes snarere at skulle ligge i kategorien > 3 mio. kr. og medregnes med 15 – 20 mio.kr.

Det skønnes, at behov for økonomi til renovering af de undersøgte svømmehaller samlet vil ligge i intervallet 286 – 400 mio. kr.

Renovering af parkeringsanlæg, vurdering af udgift										
Svarkategori	Midl.værdi	Frekvens	Procent	Samlet beløb	Privat / selveje	Privat/ selveje	Kommunale	Kommunale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	42	26,3	0	29	0	13	0	0	0
0 - 49.000	25.000	37	23,1	925.000	27	675.000	10	250.000	0	0
50.000 - 149.000	100.000	25	15,6	2.500.000	19	1.900.000	6	600.000	0	0
150.000 - 349.000	250.000	21	13,1	5.250.000	17	4.250.000	4	1.000.000	0	0
350.000 - 649.000	500.000	13	8,1	6.500.000	7	3.500.000	5	2.500.000	1	500.000
650.000 - 1 mio.	825.000	12	7,5	9.900.000	7	5.775.000	4	3.300.000	1	825.000
1 - 3 mio.	2.000.000	9	5,6	18.000.000	4	8.000.000	4	8.000.000	1	2.000.000
	Total	159	99,4							
> 3 mio. (beløb)	Andre beløb	1(0)*	0,6	3.000.000	1	3.000.000	0	0	0	0
Total		160	100	46.075.000	111	27.100.000	46	15.650.000	3	3.325.000

* Tallet i parentes angiver det antal af besvarelserne i kategorien, der er opgivet som eksakt beløb – de øvrige er indregnet med 3 mio. kr.

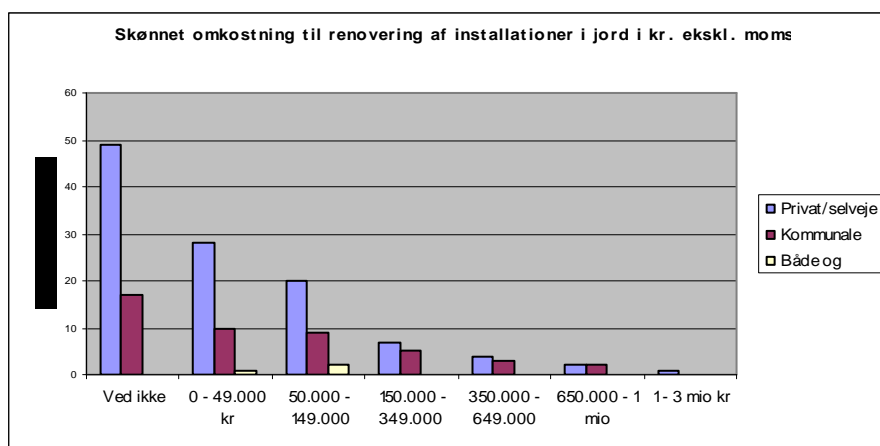

Vi vurderer, at tyngden af besvarelserne ligger meget lavt, samtidig med at hver 4. har svaret "ved ikke". Vi vurderer, der ligger to ting i dette.

- 1) P-pladserne er et område, hvor ansvaret ikke er klart afgrænset i forhold til, hvem der har ansvaret for hvad.
- 2) Der er ikke fokus på dette område, hvilket betyder, at der først sker noget, når der er huller i asfalten.

Det skønnes, at flere af besvarelserne burde ligge i kategorierne 50.000 – 349.000kr. Ved justering herfor skønnes behov for økonomi til renovering af parkeringsanlæggene at være 39 – 85 mio. kr.

Renovering af installationer i jord, vurdering af udgift										
Svarkategori	Midl.værdi	Antal	Procent	Samlet beløb	Privat/selveje	Privat/selveje	Kommunale	Kommunale	Både og	Både og
Ved ikke	Ved ikke	66	41,3		49	0	17	0	0	0
0 - 49.000	25.000	39	24,4	975.000	28	700.000	10	250.000	1	25.000
50.000 - 149.000	100.000	31	19,4	3.100.000	20	2.000.000	9	900.000	2	200.000
150.000 - 349.000	250.000	12	7,5	3.000.000	7	1.750.000	5	1.250.000	0	0
350.000 - 649.000	500.000	7	4,4	3.500.000	4	2.000.000	3	1.500.000	0	0
650.000 - 1 mio.	825.000	4	2,5	3.300.000	2	1.650.000	2	1.650.000	0	0
1 - 3 mio.	2.000.000	1	0,6	2.000.000	1	2.000.000	0	0	0	0
	Total	160	100	15.875.000	111	10.100.000	46	5.550.000	3	225.000

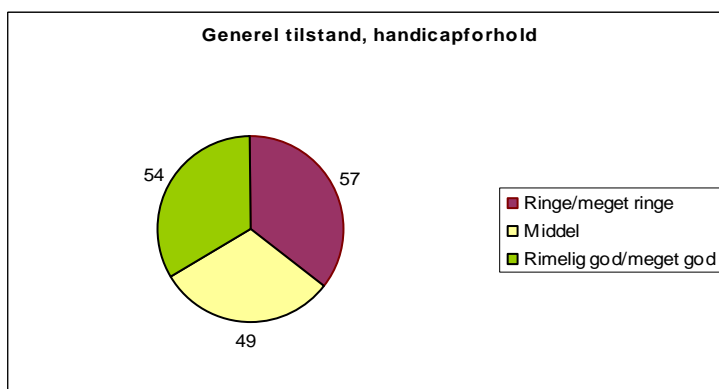
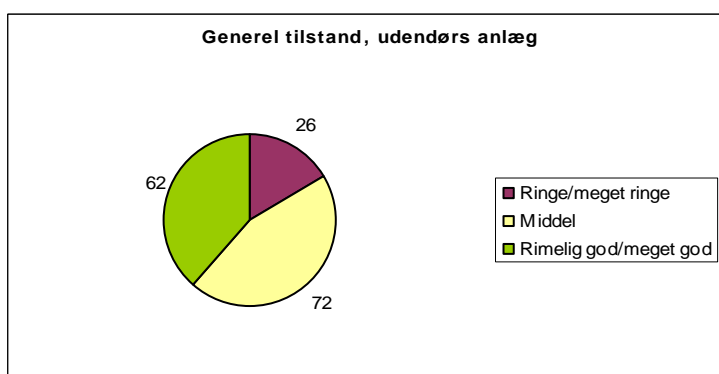
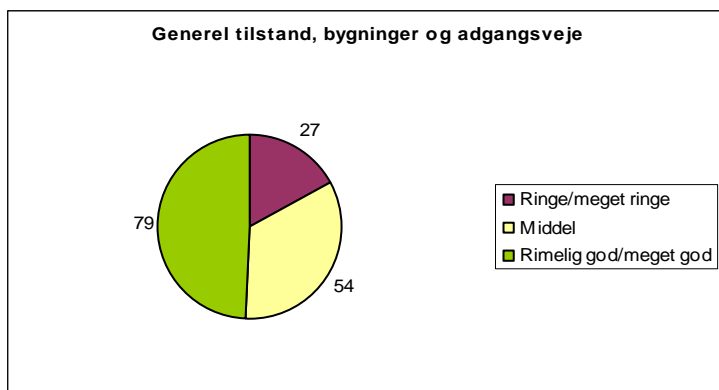

Vi vurderer, at tyngden af besvarelserne ligger meget lavt, samtidig med at næsten hver 2. har svaret "ved ikke". Det tyder på, at der ikke er fokus på dette område fx i drift- og vedligeholdelsesplanerne eller før at der er problemer. Derfor kan der ligge en udgift i at udbedring af ledningerne jævnfør resultaterne af besøg på halanlæggene, der viser, at der er ringe kendskab til status på installationer i jord (Se afsnit 2.2). Det skønnes, at en del flere besvarelser burde ligge i intervallet 150.000 – 649.000 kr.

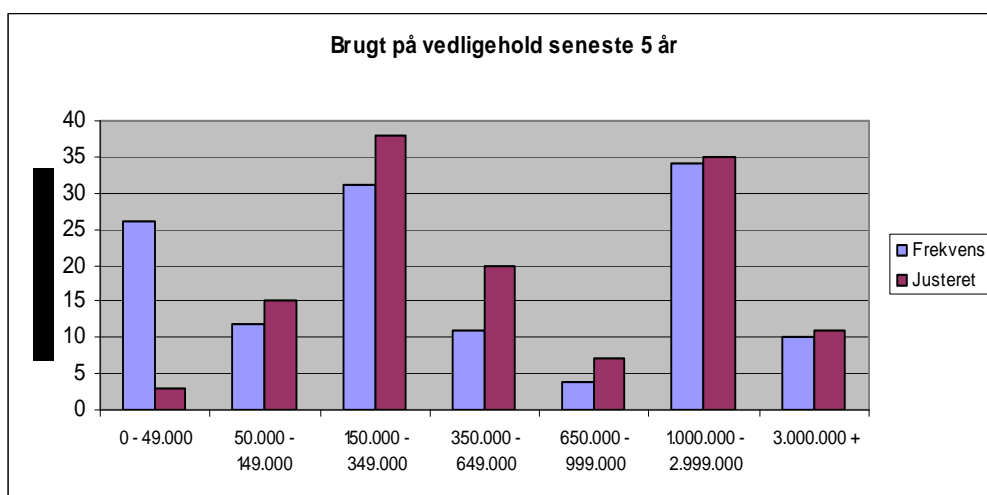
Samlet skønnes behov for økonomi til renovering af installationer i jord for de undersøgte halanlæg at være 17 – 37 mio. kr.

3.4 Vurdering af halanlæggenes generelle tilstand

Halanlæggenes tilstand vurderes generelt som værende god såvel for bygninger og adgangsveje som for udendørs anlæg i øvrigt. Men på området handicapforhold er det ca. hver tredje halinspektør, som vurderer forholdene som ringe eller meget ringe.

Halinspektørerne har svaret på, hvad der er blevet brugt til vedligehold de seneste 5 år. Figuren nedenfor viser fordeling af de brugte midler til renovering grupperet i kategorier. Det viser relativt mange halanlæg, hvor der er forbrugt 1-3 mio. kr. på vedligehold. Det kunne tyde på, at evt. ekstrabevillinger er medtaget. Det er da også næsten halvdelen af halinspektørerne, der angiver, at beløbet har omfattet moderniseringer/ombygninger i det brugte beløb.

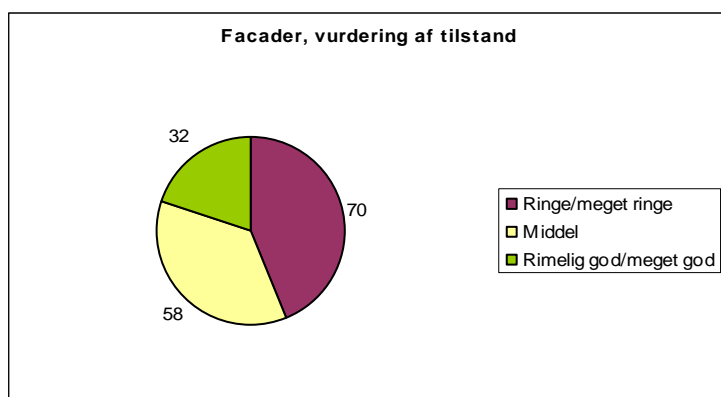

Ved at summere beløbene, som halinspektørerne har opgivet, fås i alt forbrugt til vedligehold: kr. 187.027.815. Imidlertid har en del af halinspektørerne angivet meget små beløb (0 – 900 kr.), hvilket tyder på, at de har angivet beløb i hele tusinde kr. Ved justering af disse værdier (multipliseret med 1000) fås et justeret tal – jævnfør fordelingen på figuren svarende til 196.511.322 kr. ekskl. moms.

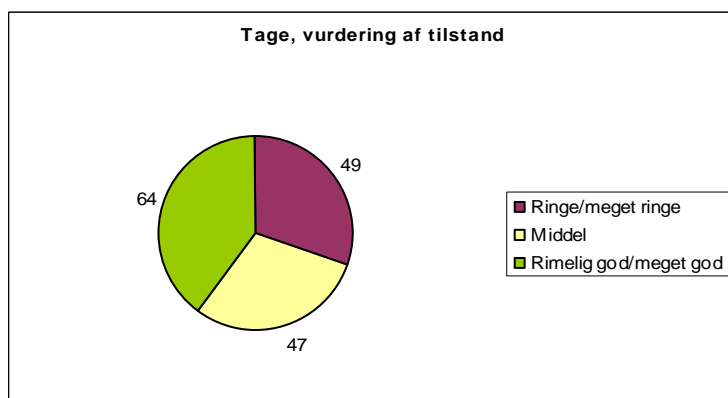
Har det brugte beløb indeholdt større moderniseringer/ombygninger?	Total	
	Procent	Antal
Ja	46	73
Nej	52	83
Ved ikke	3	4
Total	100	160

3.5 Tilstand af de enkelte bygninger/bygningsdele

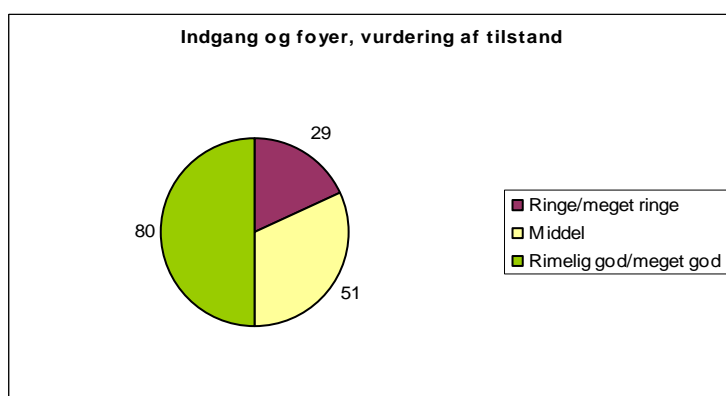
I de følgende figurer vises halinspektørernes vurdering af tilstanden på en række forskellige dele af bygninger/anlæg. Kategorierne ringe og meget ringe er slået sammen og tilsvarende er kategorierne rimelig god/meget god.

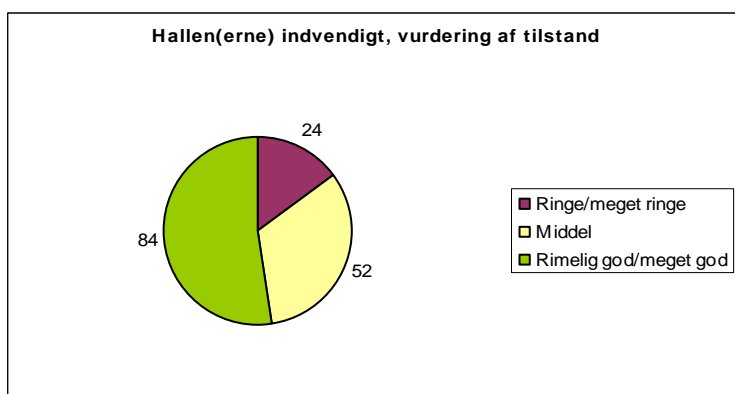

Som det ses, er det næsten halvdelen af halinspektørerne, som vurderer de udvendige facaders tilstand som ringe eller meget ringe. Denne vurdering genspejles ikke i de tidligere nævnte vurderinger af behov for økonomi til reovering, idet der så burde have været flere vurderinger i den "høje" ende.

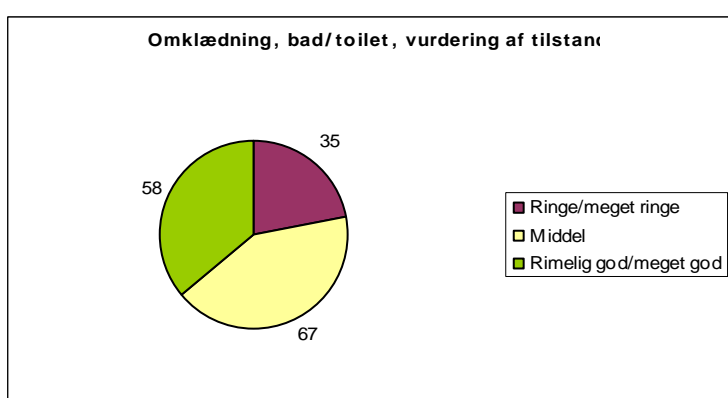

Ca. hver tredje halinspektør vurderer facader og tage som værende ringe eller meget ringe.

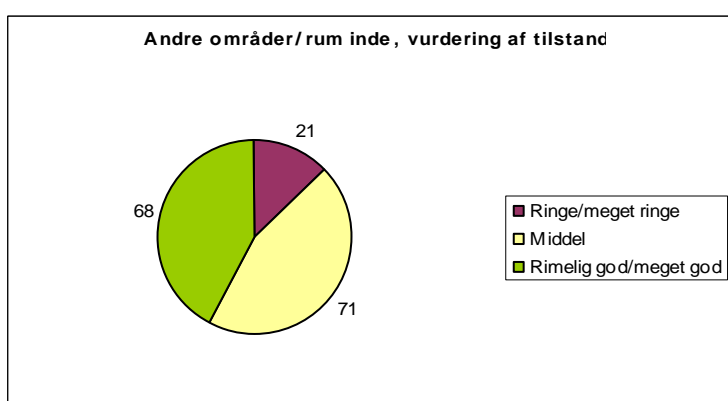

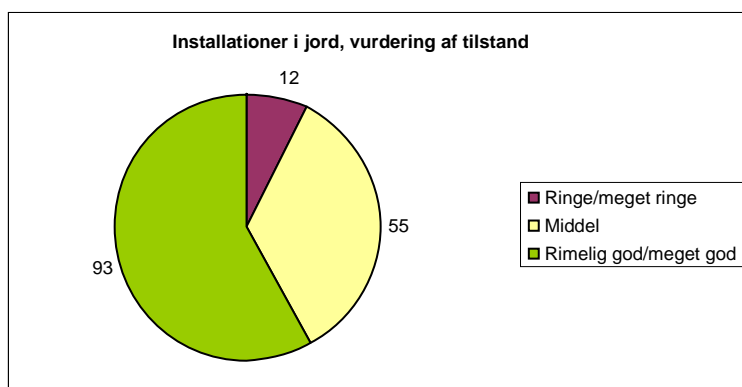
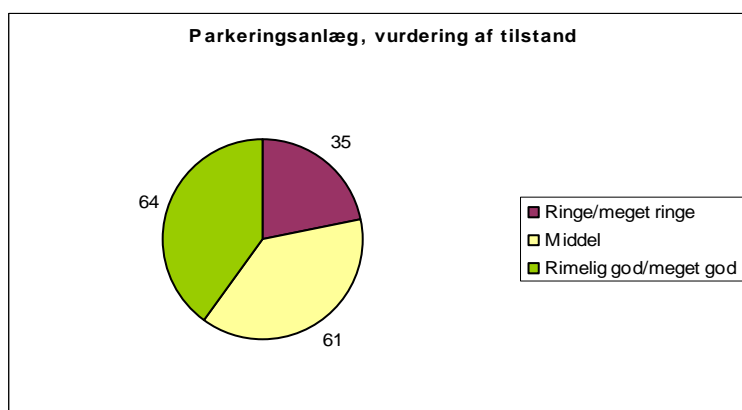
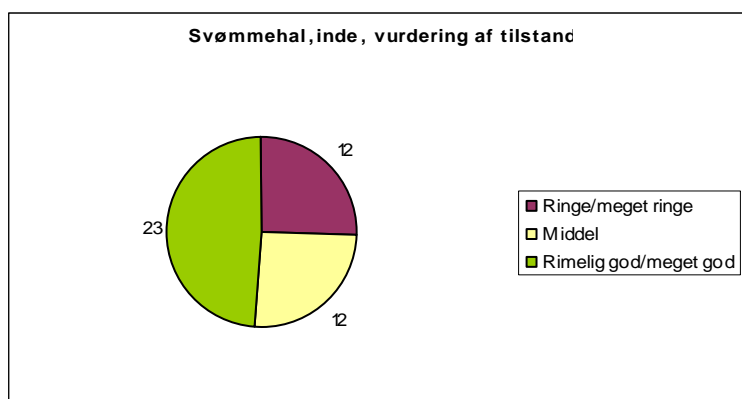

Vurdering af selve hallen indvendigt er noget mere positiv, idet over halvdelen vurderer, at tilstanden er rimelig god eller meget god.

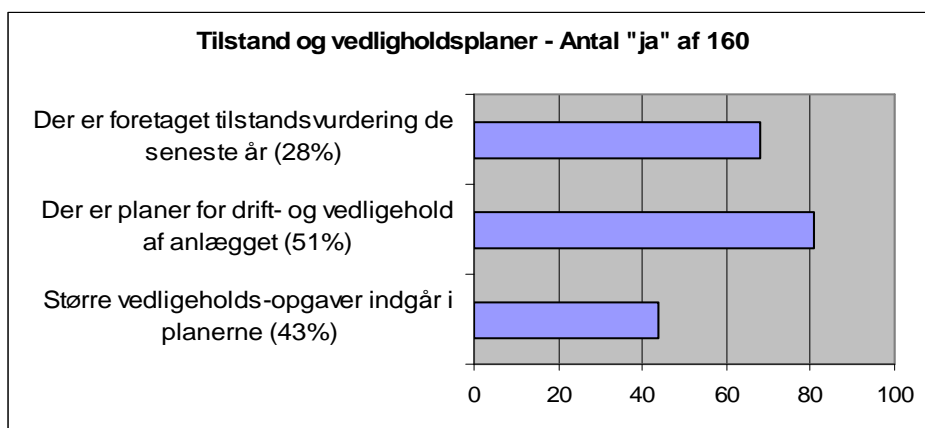
Vurdering af tilstand i omklædning, bad og toiletter, skønner vi, gennemsnitligt er lidt for optimistisk. De 3 bygnings syn, som supplerede undersøgelsen, viste, at bygnings gennemgangens resultat var knapt så positivt, som halinspektørerne vurderede på dette område. Det er desuden Grontmij | Carl Bros erfaring fra besigtigelser af omklædnings- og baderum, at forholdene på de ældre haller generelt ikke er nutidige dvs. de lever ikke op til den bygningsstandard, der kræves i dag. Vi skønner, at der er en del halanlæg, som trænger til et løft for at leve op til dagens standard for disse rum.

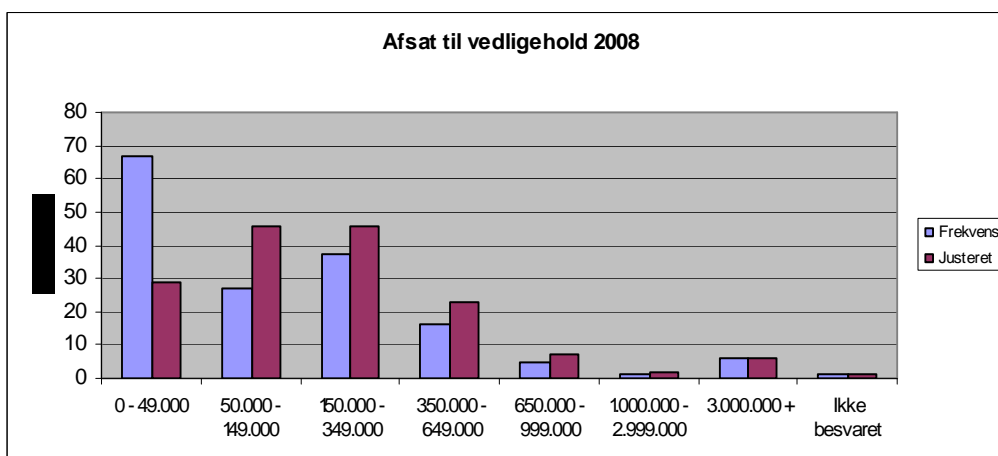
Lidt overraskende er det, at forholdene vedr. installationer i jord vurderes så positivt. Grontmij | Carl Bros erfaring fra bygningsgennemgange er, installationer i jord typisk ikke medtages i bygningsejernes drift- og vedligeholdelsesplaner. Med en bygningsmasse af ældre dato har vi erfaring for, at der ofte er skader på kloakledninger i jord. Vi skønner derfor, at der meget vel kan være skjulte forhold, som trænger til reovering i de halanlæg, som undersøgelsen omfatter, hvilket også er nævnt i afsnit 2.2 og 3.3 om de skønnede omkostninger vedrørende installationer i jord.

3.6 Planer for vedligehold og modernisering

Det er overraskende, at der er så få – kun halvdelen af halinspektørerne svarer ja til, at der er en drifts- og vedligeholdelsesplan, godt nok på en lavt besvarelses procent, men alligevel.

Halinspektørerne blev spurgt om, hvor meget der er afsat til vedligehold for 2008, og har opgivet eksakte beløb – resultatet vises i figuren nedenfor, grupperet i beløbsrammer.

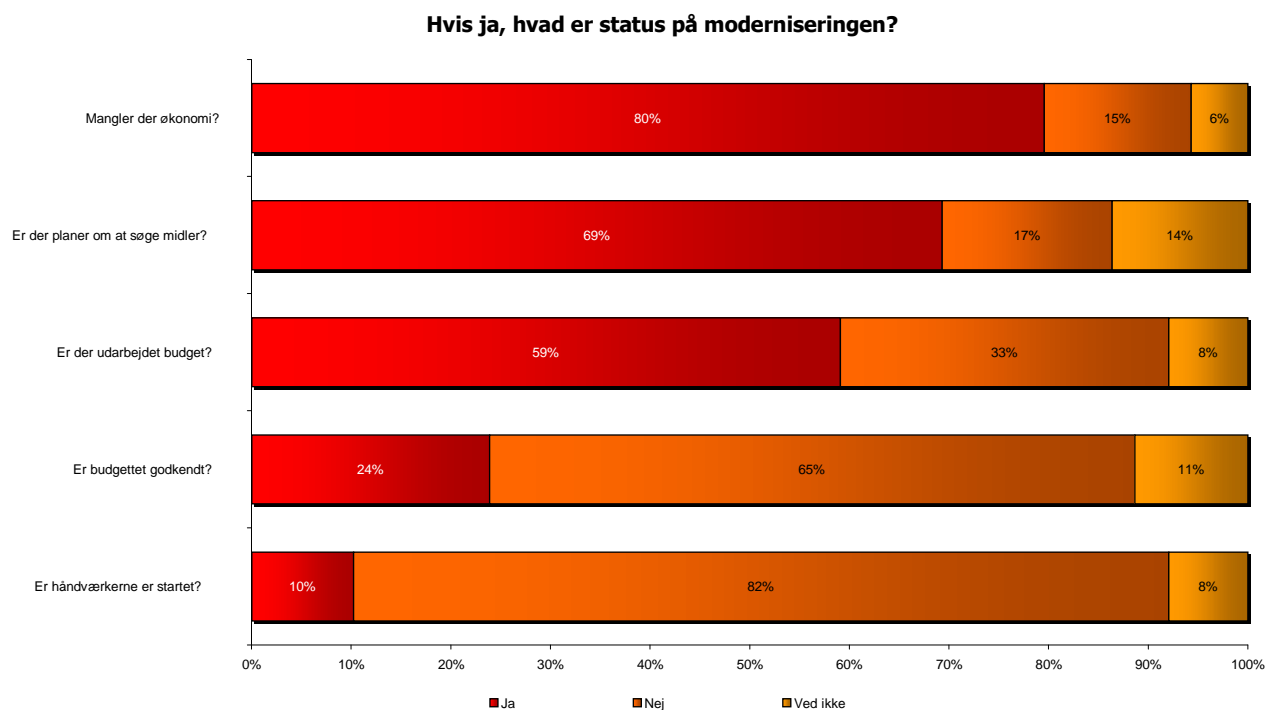
Blandt de, der har svaret ja til, at beløbet til renovering indeholder større moderniseringer/ombygninger, er der flest, der omhandler

- nye tage
- indvendig modernisering af hallen
- nye installationer fx ventilationsanlæg og el

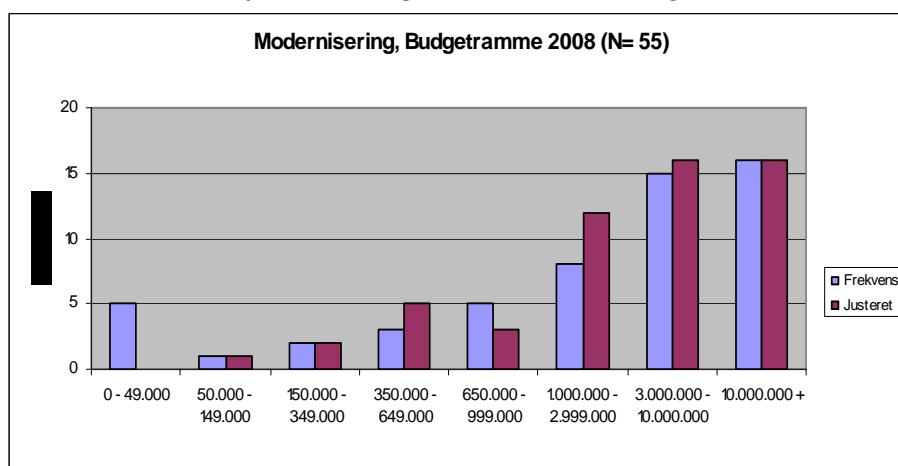
Som tidligere er der en del, som har angivet meget lave beløb, så vi har justeret tallene, idet vi skønner, at man skal forstå, at disse beløb er opgivet i hele tusinde kr. Tilsammen opgiver halinspektørerne kr. 56.624.000 – justeres beløbene, som tidligere nævnt bliver det samlede budget til renovering i 2008 **kr. 70.978.836.**

55 % af halinspektørerne (88 besvarelser) har angivet, at der er moderniseringsplaner, der omfatter større løbende investeringer.

Status på moderniseringsplanerne fremgår af figuren nedenfor. Svarene er fra de 88 halinspektører, der har bekræftet, at der er moderniseringsplaner for halanlægget (ene).

Blandt de 88 halinspektører angiver 55, hvilken budgettramme der er for modernisering i 2008.

Ved at summere de angivne budgettrammer, som hver af de 55 halinspektører angiver, fås en samlet budgettramme på kr. 879.152.800 (justeret som nævnt tidligere) – altså knapt 1 milliard. (Det ujusterede samlede beløb udgør kr. 869.112.850.).

4 Opsamling

Undersøgelse af halanlæggenes tilstand og behov for renovering har vist sig at være et kompliceret område, der ikke så nemt lader sig afdække gennem spørgeskemaundersøgelser udelukkende stilet til halinspektørerne gennem Halinspektørforeningen. Dels har det vist sig, at Halinspektørforeningens medlemmer ikke dækker antallet af halanlæg, og dels har antallet af indkomne svar været relativt lavt. Undersøgelsens samlede resultater må derfor tages med et vist forbehold.

Forholdet mellem private/selvejende halanlæg, som der er flest repræsenterede af i undersøgelsen og de kommunale halanlæg, er modsat Lokale- og Anlægsfondens facilitetsstatistik. Dette har betydning for den samlede vurdering af behov for renovering og behov for økonomi hertil.

Overraskende har undersøgelsen vist, at der kun er vedligeholdelsesplaner for ca. halvdelen af de halanlæg, som svarpersonerne har ansvar for.

På baggrund af Grontmij | Carl Bros generelle erfaringer fra drifts- og vedligehold af idrætshalanlæg og resultaterne af de 3 bygningsgennemgange, der sammenholder byggeteknikernes vurdering med Halinspektørernes, tyder undersøgelsens resultater på, at udgifter til omklædnings- og toiletforhold er undervurderet. Det skønnes, at "standard" for disse områder generelt af halinspektørerne vurderes i bedre stand, end de reelt er. Tilsvarende skønnes det, at der kan forventes større behov for økonomi til installationer i jord, som ikke umiddelbart kan synes, men kræver nærmere undersøgelser at afdække. Endelig skønnes behovet for økonomi til renovering af facader at være højere, end halinspektørerne har vurderet for at stemme overens med byggeteknikernes vurdering af facadernes tilstand.

Vurderinger af behov for økonomi til renovering af svømmehaller vurderes at ligge særligt lavt i forhold til Grontmij | Carl Bros erfaringer for, hvad det generelt koster at renovere svømmehaller. Der må derfor forventes væsentligt større udgifter til renovering af svømmehallerne end undersøgelsen viser.

Resultaterne af halinspektørernes samlede angivelser af vurderede udgifter til renovering af halanlæggene er skønsmæssigt justeret. Efterfølgende er der foretaget en forholdsmæssig beregning af det samlede behov i forhold til Lokale og Anlægsfondens opgørelser over antallet af haller i Danmark. De samlede udgifter til renovering af halanlæggene i Danmark skønnes herved samlet at ligge i intervallet 5,5 - 10,3 mia. kr.